

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna petič-vrsta: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 če se tiska trikrat.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvu (administracija) in ekspedicijska na mestnem trgu h. št. 9, II. nadstropje.

Vredništvo je na mestnem trgu h. št. 9, v II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati veljajo:

Za celo leto . . .	15 gl. — kr.
Za pol leta . . .	8 " — "
Za četrt leta . . .	4 " — "
Za en mesec . . .	1 " 40 "

V administraciji veljajo:

Za celo leto . . .	13 gl. — kr.
Za pol leta . . .	6 " 50 "
Za četrt leta . . .	3 " 30 "
Za en mesec . . .	1 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan veljajo 1 gl. več na leto.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/2 6 popoldne.

„Skrajnosti se dotikajo.“

Ta izrek se vresničuje v marsikterem obziru. Posebno pa, bi rekel, se on vresničuje v sedanji ljudski šoli. Sedanja šolska postava namreč ima svoj začetek v tisti dobi, ko je liberalizem doživel svoje „poletje“, toraj največjo moč.

Bili so tedaj duhovi razburjeni, in povsod se je le glasilo: „Ločimo šolo od cerkve; vzemimo cerkvi, duhovnom, vpliv na mladino — ker kdor ima šolo, ta ima tudi bodočnost.“ Da, kolovodje te šolske dobe so v svojih nazorih tako daleč zašli, da je eden izmed njih, Dittes, celó na vprašanje, kdo naj v verouku v ljudski šoli podučuje, odgovoril: Ne duhoven, ampak ljudski učitelj, ter ta nazor razlagovaje in vtemeljevaje prišel je do konečne trditve: „Dokler je verouk v ljudski šoli pod nadzorništvom duhovnov, toliko časa naj se ta poduk popolnoma izključi iz šole, kajti to je čisto pogubonosno za mladino, da mora pripoznati dvojno oblast; učiteljevo in katehetovo, ta dva ne moreta (?) v enem smislu delovati v šoli.“ Čeravno je to zahtevanje le zahtevanje ostalo, kajti šolska postava od 25. maja 1868 govori v §. 2: „Brez škode za najvišjo nadzorno pravico države je prepuščeno dotični cerkvi ali verski družbi, da verski poduk in pa bogoslužje za različne vernike v ljudskih in srednjih šolah oskrbuje, vodi, in neposrednje nadgleduje;“ nas je vendar liberalizem v svoji „jeseni“ razveselil s sadjem v ljudski šoli — posebno pa še v srednjih šolah — ki ne more biti vsem po volji. Ali je toraj liberalizem z ločitvijo šole od cerkve pravo zadel ali ne, — to preiskovati in dokazovati bilo bi odveč, ker iz sadú sklepa se tudi na drevo. Po britkih skušnjah pak, ki smo jih doživeli v ljudski

šoli, smo vsakako opravičeni, da rečemo, da to je bil korak v propad. —

Abyssus abyssum invocat — to se je pokazalo tudi v brezverski šoli. Ker so duhovne čisto izključili iz šole, prepustivši jim le še verouk, prišli so s tem, kar je lahko umevno, do druge skrajnosti. Šola namreč mora imeti nadzornika. Umevno za vsakega mislečega človeka bi bilo, da nadzornik mora gotovo tudi podučiti v šolskih strokah, če hoče sploh kaj v šoli umeti. V mestih se to že stori, kajti tam se gotovo dobi kak človek, ki je tudi študiral, in toraj vé, kaj je šola. A vse drugače je na kmetih. Tukaj navadno ne boš dobil družega, ki bi bil v tej stroki izobražen, kakor duhovna in učitelja. Drugi so kmetje. Kdo naj bo toraj nadzornik v okrajni ljudski šoli? Duhoven ne, ker potem bi šola ne bila ločena od cerkve. Učitelj pa tudi ne, ker sam sebe menda vendar ne bo nadzoroval. Ne ostaja toraj nič družega, kakor da je kmet nadzornik šole. —

Pa je li to kaj napačnega? Poglejmo! Postava, zadevajoča šolsko nadzorništvo na Kranjskem, se glasi v §. 15: „Za nadzorovanje o didaktično pedagogičnih zadevah v šoli se postavi od okrajnega šolskega sveta eden ud zvedenee krajnega šolskega sveta kot krajni šolski nadzornik.“ Enako, če se ne motim, glasi se tudi dekret, s katerim se nastavlja krajni šolski nadzorniki, v kojem se posebno opominjajo, naj bodo tudi pri odberanju naučnih sredstev učiteljeva desna roka. Vprašanje, ki se gotovo vsakemu vriva, je: „Ali je pač zmogel kmet, da bi vstrel tem zahtevam?“ Kaj vé navadni kmet o didaktiki in pedagogiki? Večidel je njegova didaktika, da uči živino voziti; pedagogika pa šiba, ako ga otrok ne uboga. In ako nadzornik še svojega imena pra-

vilno pisati ne zna, ali je mogoče, da bi on (kar pa bi bila njegova dolžnost) učitelja tu pa tam opozoril, kakó bi se mogoče ložej otrok podučil v tej ali oni reči, in ktera bi bila bolj pripravna sredstva? Pač je kmet zmogel dati kak dober nauk v svoji stroki, v kmetskem delu; toda za šolo menda on ni! Če ni to smešno, take nadzornike šoli dajati, potem pač ne vem, kaj bi se smelo smešno imenovati? Motika, sekira, rovnica in bič menda vendar še niso, tudi v sedanji šoli ne, didaktično pedagogična sredstva za ljudsko šolo.

Duhoven tedaj, ki se je šolal celih 16 let, ni sposoben za nadzornika — kmet pa, ki je le nekoliko časa obiskoval ljudsko šolo, in morda še to le prisiljeno, on je pa povsem sposoben Risum teneatis amici! —

Pa še to-le: Je li dostojno za učitelje imeti take nadzornike, in so li taki nadzorniki zmožni poročati o napredku v ljudski šoli? Že imé samo — nadzornik — nam znači, da mora biti on bolj podučeni, kakor nadzorovani, in človek je že tak, da se rad podvrže onemu, o kojem je prepričan, da več vé, kakor pa on sam; nasproti pa se protivi svoj um podvreči tistemu, o katerem vé, da toliko ne zna in tudi ne more znati, in mu tudi treba ni toliko znati, kolikor on sam zna. Ta protinaravnost pa, da se mora umnejši manj umnemu podvreči, ali ni ona ravno v našem slučaju postavna? Ni li učitelj postavno zavezan podvreči se svojemu nadzorniku? Ali se pa temu ne protivi njegovo znotranje prepričanje? Dá, mislim, da ni osamljen oni g. učitelj, ki je rekel, da mu je žal, da je definitivno nastavljen, ker ima nadzornika, ki še svojega imena pravilno podpisati ne zna.

Kaj hočem pa še reči o poročilih?! Saj to se vendar ne more zahtevati, da bi bil kmet

Listek.

Zrakoplovi.

(Dalje.)

Kakor smo že spomenoli, služili so zrakoplovi večinoma samo za to, da ustrežejo radovednosti občinstva, ali da ga zabavajo nudeč mu priliko, voziti se po zraku. Ali poleg tega bilo je ljudi in dogodkov, da so balone upotrebljevali tudi za resnejše namene. Že v vojskah velike francoske revolucije l. 1794 služil je zrakoplov francoski vojski, da pregleda neprijateljski položaj. Francozi so puščali balon na višino, a vojaki so ga držali na vrvi. Z višine zrakoplova opazovali so neprijateljsko vojsko. Največjo porabo in važnost je dobil zrakoplov l. 1870 in 1871, ko je bila silna nemška vojska obsedla Pariz, ter pretrgala vsako zvezo med Parizom in zunajnim svetom. Čez železno ograjo, ki je bila okrog Pariza, ni mogel nikdo preiti, zato je bilo treba iti

iznad nje. V Parizu se v ta namen ustrojilo društvo za zračno plovitbo.

Vsake tri dni poslali so zrakoplovov iz Pariza, a tudi sam Gambetta izišel je s takim zrakoplovom iz Pariza, da pozove celo francosko deželo v pomoč glavnemu mestu. Razun teh velikih zrakoplovov puščali so tudi majhne, ki so sabo nosili samo zveženj pisem in vladin dekret, ki je kazal, da dobi oni 100 frankov nagrade, kdor najde ta zveženj ter ga odnese bližnjemu občinskemu načelniku. Se ve, da je mnogi od teh zrakoplovov prišel v roke nemške vojske. Krupp je celó izmislil novo vrsto topov, ktere je moči dosti hitro ravnati, tako, da se more ž njim zadeti po zraku leteči balon. Skoro vsak zrakoplov je nosil sabo nekoliko golobov, ki so imeli nazaj iz dežele vesti v Pariz donašati.

Lahko je bilo balon pustiti iz Pariza, ali je bilo težko z balonom nazaj zadeti v Pariz, pa zato so rabili golobe. Ne bodemo se temu čudili, ako pomislimo, da se z zrakoplovom ne

dá ravnati, da bi šel, koder bi mi hoteli, nego on gre, kamor ga veter nese. Zato so bili golobi velike vrednosti. Oni so iz Pariza odšli s zrakoplovom, a v Pariz so z vestmi in listi sami nazaj prileteli. No, na golobe se ni moglo privezati mnogo navadno pisanih listov, a vendar se je želelo mnogo tega naznaniti in zvedeti. Zarad tega so napravljali neizmerno drobne fotografije od listov, ktere je človek mogel le s povečalnim steklom prečitati.

Za obsade Pariza izišlo je iz mesta do 70 zrakoplovov z ljudmi. Mnogo teh opravili so svojo nalogo, drugi so pa pali Nemcem v roke. Za dva se ne zna, kam sta dospela, najbrž sta pala v morje. Posebno čuden je pot, ki ga je napravil zrakoplov „Ville d' Orleans“. On je odšel iz Pariza 23. novembra 1870 ravno pred nočjo. Bil je v njem zrakoplovec Rollier in častnik Dechamps. Zrakoplov je najprej šel iznad departementa Seine in Oise. Ob pol treh v jutro je bil v okolici mesta

toliko izobražen, da bi on zamogel prav kritikovati učitelja, ki je moral precej let preседeti na šolskih klopih in marsikaj prestati, preden je dobil spričevalo sposobnosti. Če je za nadzornika vsak sposoben, zakaj ne tudi za učitelja? če pa je treba učitelju spričevala sposobnosti, zakaj ne tudi nadzorniku? Kje je doslednost, in kakšen sad mora tako ravnanje obroditi? Le dvoje je mogoče: nadzornik ali nič ne poroča, ali pa mora kdo drugi mesto njega poročati. Najbolj navadno, seveda, je, da tak nadzornik nikdar šole od znotraj ne vidi, in menda tudi kacega sporočila ne odpošlje. Če ga pa odpošlje, mu ga mora kdo drugi sestaviti; ta „drugi“ pa zopet ne more nobeden drugi biti, kot učitelj sam. On toraj mora sam o sebi okrajnemu šolskemu predstojniku poročati, samo s tem razločkom, da sporočilo nima podpisa učiteljevega, ampak imé nadzornikovo. Je pa mogoče na ta način izvedeti resnico? Je li mogoče izvedeti didaktično-pedagogične pomanjkljivosti? Pojasnila v tej reči bi želeli od tistih, ki imajo oblast nastavljanje krajne šolske nadzornike.

Politični pregled.

V Ljubljani, 29. avgusta.

Avstrijske dežele.

„Politik“ poroča v uvodnem članku o „črno-rudeče-zlatem“ **zborovanju učiteljev** severne Česke v Trutnovu (Trautenau). Učitelji so zborovanje odprli s popevanjem „nemške pesni“ in na to povdarjali, da je nemška narodnost in jezik v nevarnosti. Poslednjemu bi se radi njegove dolgosti (od Balte do Adrije) res lahko prigodilo, da se kje kdo ob njem spodtakne ali pa ga ob Adriji kak „irredentari“ s petardo osmudi. Teh nemško-liberalnih učiteljev naloga pa je, da vže v šoli pri ABC na to delajo, da se Nemci nikdar ne bodo s Čehi sprijaznili. Lep pojem o lastnem poklicu! Mesto da bi nežni mladini najpotrebneje vednosti za vsakdanje življenje v mlado glavo cepili, in še nesprideno srce ohranili, ter iz nevednih otrok zavedne podučene in spravljive moške izgojevali, smatrajo ti učenjaki, prusaškega navdušenja pijani, za dolžnost, mirne državljane v nestrpljive rogovileže s smrtnim sovraštvom do vsacega človeka druge narodnosti v srečo preobračati. Ako bo tako postopanje še dolgo trajalo, v Avstriji zares ne bo še kmalo sporazumljenja.

Na **Gališkem** bosta odsihmal dva šolska nadzornika. Svota za to potrebna se bode vstela v prevdarek za l. 1884 tako, da bode mogoče umeščenje prihodnje leto.

Ban hrvatski, grof Pejačević je odstopil, in cesar so sprejeli njegov odstop dne 24. avgusta t. l. Cesarsko pismo se glasi, da se pričakuje, da ostanje grof Pejačević dotlej, da se zaradi tega kaj ne odloči, in bode izvrševal naredbе, ki so sklenjene v zadnji ministerski konferenci. Grof Pejačević je ban od 21. februarja l. 1880. Med tem je bila obnovljena hrvatsko-ogerska nagodba in vojaška granica je bila vtelesena. A vprašanja zaradi Reke ni mogel rešiti. Odsihmal, tako pravi „Vaterland“, je brž ko ne pri Ogrih dozorela misel: poskusimo sistemsko preurediti, vzemimo zopet bič v roke. (To se nam zdi zelo verjetno, ker se Hrvatje o Reškem vpranislo nič udali in je ostalo vse pri starem). To nam tudi nekako pojasni, kar pišejo ogerski oficiozni listi; ravnatelj denarstva David bode sicer šel na odpust, a se bode zopet povrnil v Zagreb. Vidi se tedaj, da so stvar zaradi grbov prav s premisljivkom nasnovali zato, da imajo povod za premenitev sisteme.

Hrvatski sekejski načelnik dosedaj še niso odstopili. Ban je prišel v nedejo v Zagreb, rekel je baje, da ne more izpeljati sklepov ministerske konference, zato je odstopil. Dnevi poskušnje tedaj zopet čakajo Hrvatsko, vse je postalo resnobno. —

Iz **Zagreba** se naznanja 27. avgusta. Konferenca poslancev se bode pečala z nemiri v Zagorji, a tudi s sedanjim političnim stanjem. — O vstanku v Zagorji pišejo „Narodne Novine“, da to ni bil nenavadni nemir, marveč vstaja, in pripovedujejo več podrobnosti, da so nekatere osebe morale podpisati, da niso Madjarji. Razen kmetov iz Bistrice so bili tudi kmetje iz treh bližnjih vasi. Žandarji so prišli mirit, a ko je bil eden njih ranjen, so streljali, padli so 4 kmetje, mnogo je bilo ranjenih. Kmetje so imeli cepce, gorjače; žugali so, da bodo prišli še nagajat. — Prišlo je tje batalijon pešcev in eskadron husarjev. — Kaj pak! Ogersko časopisje in kar z Madjarji drži na Hrvatskem, bi rado vso krivico na Hrvate zvalilo, govore o političnem vstanku itd. A drugi pa vedó drugače pripovedovati. V Zagorji je jud kupil na dražbi travnik in tam staro pot zagrabil, drugi pa celo govore o pomanjkanji v kasah, a vladni listi vso krivico valé na Hrvate. — Švajcarji so se tudi svoje dni vzdignili zaradi klobuka, kterega je Gesler na drog postavil. — Madjarji se igrajo z ognjem.

— Nemiri zaradi judov so sedaj na **Ogerskem** na dnevnem redu. Pretečeni teden se je vzdignilo prebivalstvo v Zala-Egersegu blizo Velike Kaniže. Okoli 1000 ljudi je napalo judovske hiše, razbijalo in razsajalo tam, da je bilo groza. V soboto je bila praska še huja. Vojaki so zastoj mirili, poslednjič so streljali, 2 osebi ste bili smrtno ranjeni, a več je bilo hudo ranjenih. Od vseh krajev hite

vojaki tje ljudstvo mirit. Tudi v Csurgo blizo hrvatske meje so se prebivalci vzdignili zoper jude, razsajali so in pobijali okna. Stolni sodce in panduri so od daleč gledali. (Ali si niso upali blizo priti?) Za vojake so po brzjavu prosili. — Včerašnji telegram iz Pešte pravi: Včera so bile v vasi Gyekenyes ob hrvatski meji hude domostracije zoper jude. Skoro gotovo je, da so bili ljudje po tujcih nahujskani, drli v judovska stanovanja in tam ropali.

Iz Kolosvára naznanja „Ung. Post“ 27. t. m. **Komisija za vrnaravo mej** sestavi se danes v Braševi (Kronstadt) in bode obhodila meje pri Fogorasu. Komisija ima opravka še nekako pet tednov.

Vnanje države.

Oporoka grofa Chamborda ostane tajna, dokler je ne razglasi vrad dvornega maršala. Političnih volil nima nikakih. Grofinja Chambordova je glavna dedinja, po njeni smrti pa grof Bardy, najbližji sorodovinec ranjkemu. Henrik grof Bardy, roj. l. 1851, je sin Karola III., vojvode Parmesanskega, ki je bil umorjen l. 1854, in Louise, hčere vojvode iz Berry, sestre grofa Chambordskega, tedaj je sestrič pokojnemu Henriku Chambordskemu. Sestra grofa Bardya je Margareta, ki je omožena s princem Don Karolom, pretendentom na španjski prestol. Tudi svojim vradnikom in služabnikom je zapustil mnogo.

Trije kralji, dva od teh iz jutrovega doma, jeden pa od tam, kamor solnce zahaja, so na popotnih nogah. Srbski in rumunski kralj potovala sta v Berlin, in španjski kralj pripravljaja se tja na odhod. Vse to je krpanje velikega kanclerja Bismarka. Njemu je pred vsem na tem ležeče, Francijo in Rusijo kolikor mogoče osamiti, in v to svrhu povabil je omenjene kralje. Znamenito je pa to, da se v vseh treh kraljevinah jedro ljudstva čisto drugače, naravnost nasprotno zadrži. Srbi nečejo o nemškem in avstrijskem prijateljstvu nič vedeti. Navaden Srb simpatizira edino le z Rusom in vse „Švabe“ sovraži. Rumunci sovraštva do Avstrije nikjer ne skrivajo. Avstrija je zaveznik Nemčije, toraj ako so naši nezakriti sovražniki, tudi nemški prijatelji ne morejo biti. Španjski narodi so veliki prijatelji francoskega naroda in španjski kralj Alfons zgubil bo poprej svoj prestol, kakor pa se njegovo ljudstvo Nemčiji na ljubo proti — Francozom zvezalo. Bismarkove kombinacije, dasi tudi velikanske, bi takrat znale račun brez gostilničarja postati, kajti časi so minuli, ko so se ljudstva za diplomate in njih spletke kar na komando tepla, sicer pa prej in pozneje dobri prijatelji ostali, in prijatelj si je bil tedaj ves svet. Dandanes je to drugače. Sedaj so narodi samostojni, se zavedajo svojih pravic, poznajo vsled naravnega čuta in politične zavednosti svoje prijatelje in neprijatelje. Zveze prijateljske po diplomatih umetno proti narodnemu čutu in njegovi volji

Valery-sur-Somme. Tu pokrije nebo tolika megla, da zrakoplova več nista mogla videti kam plovita. Slišala sta samo šumenje, ki je bilo časi slabje časi jačje. Mislila sta, da je to ropot železniškega vlaka. Kako se prestrašita, ko se obzorje razvedri in ona opazita pod sabo neizmerno morsko površino. Morsko valovje je prouzročevalo ono šumenje. Njijino stanje je bilo jako žalostno. Nista imela ne hrane, ne dovoljne obleke, a pomoči se od nikod nista mogla nadejati. Balon se je bil že spustil na 1000 metrov. Pod njima so sicer sli brodovi, ali ti večinoma niso ne zapazili njihovih znamenj, ako so jih tudi videli, kaj koristi, ko zrakoplov leti s toliko hitrostjo, da ga ni mogoče dohajati. Z jednega broda, najbrž nemškega, streljali so celo na bedne potnike. Nazadnje ob tričetrt na dvanajst opazi neka francoska korveta znamenja, ter se jim odzove. Rollier takoj odpre ventil in balon jame padati.

Ko sta prišla do morske površine, bil ju

je veter že tako daleč odnesel, da ju korveta več doiti ni mogla. Zdaj še le je bilo zrakoplovcema strašno pri duši. Vržeta zadnji dve vreči balasta iz zrakoplova in jeden zvezek pisem, samo da bi se spet dvignola. Zdvorjenje obuzame njuna sreča, že hočeta zažgati zrakoplov, da z jednim mahom napravita konec svoji bēdi, ali na srečo ne moreta v vlažnem zraku napraviti ognja. Zrakoplov pada in glej, v zadnjem trenutku zapazita vrh jelke, ki gleda iz snežne odeje. Kmalo pade balon na zemljo, in bila sta rešena smrti na morju. Ali kako jima je bilo pri duši v pusti z ledom in snegom pokriti gori! Ona kličeta, gledata na vse strani, nikjer ni sledu ni glasu kakega človeškega bitja.

V tem opazi Rollier sledi, kakor da so sani ondod šle. Ona gresta za temi sledovi in prideta za nekoliko ur v neko prazno, na pol razpalo kočjo. Tu prenočita. Gladna in žejna odideta v jutro dalje, ter prideta v neko kolibo, ki je sicer tudi bila prazna, ali bilo je

v njej nekaj živeža in drv, tako, da se najesta in ogrejeta. Kmalu pridejo prebivalci kolibe, tu se čudom začudijo opazivši tujca v svoji kočji. Ona jim hočeta raztolmačiti ta obisk, ali ju nikdo ne razumi. Naposled se domisli Rollier, ter nariše zrakoplov in izgovarja ime „Pariz“. Seljaki ju raumijo ter ju pogoste z najtoplejšim sočutjem. Potnikom se posreči razumeti, da sta na Norvežkem pod 62. stopinjo severne širine v vasi Liffju, 60 zemljepisnih milj od Kristianije daleč. Ona odideta v Kristianijo.

Vest o njuni rešitvi se je bila že razširila po celi deželi, tako, da ju je narod povsod radostno pozdravljaj. Njun zrakoplov z vsem onim, kar je notre bilo, a med tem golobe iz zvezek pisem našli so ljudje kasneje. Greenov pot iz Londona v Nasovo in ta iz Pariza na Norvežko sta bila najdalja pota, ki jih je človek v zrakoplovu napravil. (Dalje prih.)

skrpane, nimajo večje vrednosti, kakor preležana preja!

Iz Pariza, 27. avgusta. Okoli 1500 do 2000 mož pojde v Tonkin, in vbarkali se bodo med 10. in 20. septembrom. V Besançonu so se sprli Lahé in Francozje zaradi pobotanja pri računih; streljali so drug na drugega, mestnega načelnika niso hoteli poznati, 50 Italijanov je zaprtih.

Telegrami iz Pariza pripovedujejo, da se bodo Orleanovci vdeležili pogreba princa Chambordskega brez političnega spremstva. „Gaulois“ meni, Jules Ferry potovanja Orleanovcev k pogrebu ne bode smatral za kaj nepostavnega, vendar pa hoče grad Chambord, ki je bil le osebno darovan Henriku V, nazaj terjati kot narodno premoženje in državi izročiti.

Izvirni dopisi.

Iz Preserja, 24. avgusta. (Nesreča.) V petek okoli 6. ure popoldne je gnal France Grdina iz Prevali pod Žalostno goro, živino v neki graben napajat, in ker je bilo precej vroče, se hitro sleče in skoči v graben, da bi se kopal. Graben je res globok; toda omenjeni deček, akoravno še le 12 let star, ga je že večkrat preplaval, in tako je mislil tudi sedaj storiti, a goljufal se je. Ko je on namreč notri skočil, se je začel potapljati in vtonil je. Njegov mlajši bratec in sestrica namesto da bi bližnjim ljudem to naznanila, sta šla nekam daleč mater klicat in preden so ljudje prišli, je bil deček že mrtev.

Z Brezja, 25. avgusta. Danes so nekteri mislili pri nas veliko odpustkov dobiti, pa jim ni šlo po sreči. Trije potepuhi in ena babura so skusili danes svojo srečo na Brezji — ali spodletelo jim je. Z limancami so nekoliko drobiža iz puščice pri altarjih vzeli, vsega skupaj pri 5 goldinarjih, ali ker jim je šlo menda prepočasi ali ker so čutili nevarnost, so delo popustili. Mežnar, kteremu so se ljudje nevarni dozdevali, jim je bil zmiraj za petami — in je tudi precej šel k pušici, ko je prišel zopet v cerkev — ter koj čutil nekaj lima pri ljuknji. Ker so bili bližnji mlatiči precej pri rokah — so jih koj prijeli, ter jih je takoj danes žandarmarija v Radovljico spremila. Doma so od vseh strani, eden menda iz Mednega, ženska pri Novem mestu, tretji ne vem kje. Brž ko ne so tudi drugod že kradli, tedaj je dobro, da pridejo pod ključ.

Prem, 25. avgusta. (Slaba letina, požar, krasni spovednici in izurjen mizar.) S strahom gledamo letos v prihodnost, ker so naši upi dobre letine, kakoršno nam je spomlad vsestransko obetala, splavali po vodi. Izvzemši senenski pridelek, je ves drug slab. Sosebno občutno zadeva naše kraje letošnja nerodovitnost sadnega drevja, kar pomenja pri nas toliko, ko brezdenarnost, revščina in črni glad. Ta pa letos še tim gotovejše ne izostane, čim slabša je letos tudi žitna letina, in povrh še krompir, glavni živež tukajšnjega ubozega selaka gnjije. Ker imamo že dalj časa vetrovo vreme, pritiska že huda suša, ktera bode uničila še koruzo, repno posetev in zelje, ktero je že itak revno povsod. Prizadeti smo tedaj zopet letos na najobčutljivi strani, ki se tiče našega nervusa rerum gerendarum in pa želodeca. Vina utegnemo, če Bog trto obvaruje, res še precej pridelati, ali kaj pomaga, ker ono ne bo davka plačalo, ne ljudi obfleklo in ne lakote pogasilo. Ni tedaj pri nas ta pridelek mero-dajin; kajti komaj 3 ali 4 posestniki vzamejo nekaj grošev za njega. Hvala pa Bogu za vse, kar nam dá!

Včeraj, sv. Jerneja dan, se je že v drugo pripravljalo za dež ter gromelo, bliskalo in treskalo. Drugod je tudi nekaj dežja padlo, a pri nas malo kapelj. Ob $\frac{3}{4}$ 3 je treščilo v Zarečji, fare trnovske, v neko slamnato streho, jo užgalo. (Gl. dopis iz Trnovega.)

Letos smo si s samimi prostovoljnimi doneski napravili za farno cerkev krasni spovednici iz črešnjevca lesa, kakoršnih bi zastoj blizo iskal in jih tudi ne najdeš. Izdelal ji je domači mizar Janez Srpan res prekrasno in ne drago. Zatoraj se sme on z dobro vestjo vsakemu za vsakojako delo najtopleje priporočati.

Milim dobrotnikom pa, ki so o priliki velikonočnega izpraševanja in tudi drugače res lep znesek darovali za spovednici, sosebno pa velikodušnemu g. dobrotniku na Gorenjskem in g. Baši, farne cerkve ključarju, kteri je ves les preskrbel in ga tudi za eno celo spovednico podaril, bodi tu očitno v imenu sv. Helene najtoplejša zahvala izrečena. Bog plati vsem stotero!

Iz Metlike, 27. avgusta. (Shod pri treh farah) se je prav dobro obnesel. G. državni poslanec Pfeifer je bil ves obsut z ovacijami in s prošnjami. Navzoč je bil od c. kr. okr. glavarstva g. vodja sam, predsedoval pa občinski svetovalec Jure Bajuk. Govorilo je več kmetov jako razumno. Shodu je sledila veselica z napitnicami in s petjem. Vreme je bilo vgodno, zato je tudi priromalo na proščenje (žeganje) več tisoč duš.

Iz Trnovega na Notranjskem. (Ogenj, suša.) Na sv. Jerneja dan proti poludne začelo se je lepo oblačiti. Veseli in zadovoljni smo gledali, ko je začel že tako potrební dež kapljati; pa, ko se vlije močna ploha, zabliška se in strela vdari v bližnjo vas. Nekoliko trenutkov na to vdari že plat zvona v Trnovem in hipoma nastane krik: V Zarečji gori! Trešilo je v hišo posestnika Jeršinoviča in v kratkem zgorela so trem gospodarjem vsa poslopja in četrtemu prelepo novo gospodarsko poslopje z vso živinsko krmo. Nevarnost je bila velika za celo vas, pa zavoljo mirnega zraka odvrnila se je večja nesreča. Zavarovani so bili sicer vsi, pa le za majhne svote in to bo revežem komaj zaleglo za živinsko krmo in kmetijsko orodje, ktero jim je tudi vse zgorelo. Človek se ni nobeden ponesrečil in tudi živino so vsi rešili, le eno tele se pogreša, ljudje mislijo, da ga je kdo odpeljal, ker je prosto letalo po polji. Bistriška brizgalnica delala je prav pridno, le škoda, da je primanjkovalo vode in orodja.

Pred nekterimi dnevi imeli smo prav močno burjo, ktera je provzročila neizmerno veliko škodo. Kar pa nam je pustila burja, žuga nam vzeti suša, ktera čedalje bolj pritiska. V nedeljo bilo je oznanjenih več sv. maš za potrební dež. Ljudstvo že zdaj toži in se trese pred dolgo zimo, ker ne bo imelo potrebnega živeža. Burja nam je polomila turšico, sadje, kar ga je bilo, čisto otrsela, trte pometala na zemljo in več druge škode naredila na polji, po vrtilih in po strehah. Zelje, fižol in druge stvari, ktere so še na polji, nam bo suša čisto zamorila, krompir pa nam hoče po sili ves segnjiti. Le še nekoliko let tako slabih, kakor so bila zadnja štiri, in naše ljudstvo je — razdjano. Gospod otmi nas, sicer poginemo!

Iz Metlike, 26. avgusta. (Državni poslanec g. Viljem Pfeifer pred svojimi belo-kranjskimi volilci.) Na zahodni strani Belokranje ob znožji radoviških in drašičkih vinskih gorá pičle pol ure od Metlike leži na lepem ravnem kraju v sredi rodovitnega polja

starodavna božja pot „Žalostne Matere Božje“ pri Treh farah. Jernejevsko nedeljo se zbere tukaj na tisoče pobožnih romarjev, Slovencev in Hrvatov, ki Materi Gospodovi potožujejo svoje dušne in telesne nadloge pričakujoči močnejše priprošnje pri usmiljenem Bogu. Ta kraj in dan letošnjega cerkvenega shoda izvolil si je naš državni poslanec gosp. Viljem Pfeifer, da svojim belo-kranjskim volilem poroča o svojem delovanju v državnem zboru. Ob 4. uri popoldne se zberemo v prostorni sobi soseskine hiše. Predsednika shodu si enoglasno izvolimo posestnika Jureta Bajuka iz Božjakovega. Zahvalivši se za izkazano čast predstavi predsednik vladnega komisarja, načelnika črnomeljskega glavarstva, g. Jagriča, in nato s prisrčnimi besedami pozdravi posp. državnega poslanca, proseč ga, da blagovoli navzočim volilem poročati o svojem zastopu v državnem zboru.

Z umevno besedo g. Pfeifer omenja najvažnejših postav, sklenjenih v državnem zboru od tistega časa, kar on Belo-krajno na Dunaju zastopa. Najprej govori o vojni postavi dokazovaje njeno potrebo; spomni dobrote vojne takse v korist zapušnim vdovam in otrokom v vojsko poklicanih gospodarjev. Dalje poroča o postavi, zabranjujoči ruski in rumunski živini v Avstriji, ktera postava je za naše kraje koristna iz dvojnega obzira: zapira pogubni živinski kugi pot v našo domovino in povzroča večjo ceno in lajšo prodajo domače živine. Pové potem o postavi določujoči dae na umetno napravljena vina in o oderuški postavi. Pravi, da državna zbornica bi rada odpravila legaliziranje, a za zdaj se je dosegla le neka polajšava. Vpeljal se je dae na kavo in petrolej. Zdjaj poroča, koliko si je on in z njim drugi slovenski poslanci, prizadeval, da se dela toliko potrebna dolenjska železnica. Žalibog je vse prizadevanje do zdaj brezuspešno, ker ogerska vlada dela zapreke. Pové, da se je zemljišni davek mnogo znižal; okraja metliški in črnomaljski plačujeta na leto nekoliko čez 8000 gold. manj.

Konečno poroča, da si sedanja vlada z velikim trudom in mnogo skrbjo prizadeva polajšati bremena kmetskemu stanu, da je ta vlada prijazna Slovincem in da on to vlado podpira. „Gospodje volilci, v kratkih potezali sem Vam razložil svoje delovanje v državnem zboru, vestno sem se trudil, delal za blagor in korist svojih volilcev. Sim li Vaše nade opravičil in Vašega zaupanja vreden, sodite sami!“ Burni dobro in živijo-klici g. poslancu naznanjajo zaupanje navzočih volilcev. Izročili smo mu še marsiktero prošnjo v nadi, da bo tudi v prihodnje skrbel za našo korist. G. predsednik prevzame besedo in se v imenu volilcev g. poslancu za njegove prijaznost, za njegov trud zahvali in mu izreče svoje popolno zaupanje. S trikratnim „živijo in slava“ na presvetlega cesarja predsednik sklene shod. — G. Pfeifer se je danes odpeljal v Semič, od tam pojde v Črnomelj, da se sam prepriča o veliki škodi, ktero je tam toča naredila in o svojem času bo te kraje, kakor tudi druge po toči poškodovane visoki vladi priporočil v podporo.

Maribor, 28. avgusta. (Škofijska synoda.) Včeraj popoldne ob 5. uri začela se je I. škofijska synoda ali I. cerkveni zbor lavantinske škofije v semeniški cerkvi v Mariboru v pričó mil. knezoškofa Jak. Maksimilijana in 111 duhovnikov lavantinske škofije. Mnogo jih utegne še danes opoldne dospeti, ker jih je 20 prišlo še sinoči na večer. Synodi je 17 vprašanj,

ki so na cerkvenih vratih nabita, v posvetovanje predloženih. — Pododseki so večidel že odgovore sestavili. Sinoči objavila so se imena činovnikov ali p. n. gospodov, ki so pri synodi dobili posebnih služeb. Vršila se je sinoči tudi volitev „synodalnih eksaminatorjev“. Izvoljeni so vsi po mil. knezoškofu predloženi kandidatje, namreč: preč. gg. korarji, ki so bili doslej „prosynodalni eksaminatorji“ — in sledečih pet, ki so se iz novega v to izvolili: preč. g. Modrinjak, ptujski prošt; veleč. gg. Stranjšak, hočki nadžupnik; F. Jak. Bohine, braslovski dekan; Jožef Jeraj, žavski župnik in dr. Miha Napotnik, profesor bogoslovja, ki je, kakor se vidi, za mil. knezoškofom se največ trudil, da je, kakor se pripoveduje, za synodo vse gradivo že priredjeno. Sploh se vrši vse tako gladko in točno, kakor da bi že Bog vé, kolikokrat bili enak zbor obhajali.

V današnji I. javni seji so se po slovesni sv. maši in opravljenih javnih molitvah objavili dekreti o slovesnem otvorjenju I. škofijske synode; o vedenju za časa synode itd. Vsi navzoči udje tega cerkvenega zbora so molili slovesno izpovedanje sv. vere in novoizvoljeni „synodalni eksaminatorji“ prisegli to vpričo vsega zbora, da hočejo sprejeto službo vestno in zvesto opravljati. Potem, ko so mil. gosp. knezoškof naznanili, da bo II. občni zbor (congregatio generalis II.) že ob 4. uri popoldne, sklenili so I. javno sejo s slovesnim pontifikalnim blagoslovom. O katerih vprašanjih da se bodo danes odgovori slišali, mi še ni znano. Največo pozornost utegnejo sledeča vprašanja na-se obračati: Kako naj se duhovščina dandanes ravna zastran politike; kako naj podučuje v sv. veri, v kršči vedenju ljudstva sploh, zlasti pa otroke po fabrikah ali tovarnah. Razpravljalo se bo tudi o cerkvenem petju in o cerkveni glasbi; o nekterih posebnih družbah lavatinske škofije itd.

Jutri zjutraj je II. javna seja, popoldne III. občni zbor. V četrtek zjutraj je potem III. ali končna javna seja. Milostljivi knezoškof imeli so doslej že dva daljša latinska nagovora: 1. o važnosti in koristi škofijskih synod sploh, 2. o namenu te I. synode lavatinske škofije posebej. Vrh tega vse imenitnejše točke razprav s primernimi pojasnili razsvetlujejo, pri vsem tem pa tako izvrstno izgledajo, da smemo zanesljivo pričakovati, da jim bode dano še več enakih synod sklicati in obhajati. V kar Bog pomozi!

Domače novice.

(Zaplenjen) je bil večerajšnji „Slovenec“ zaradi neke prav kratke opombe v „političnem pregledu“ o tržaškem deželnem načelniku.

(Duhovske spremembe v ljubljanski škofiji.) Prestavljeni so: č. g. Jan. Belec v Kropo; č. g. Jan. Berlic kot f. oskrbnik v Belopeč; č. g. Miha Terček na Vače; č. g. Pavel Kramar v Adlešiče; č. g. Jan. Nagode v Horjul. Semejniški duhovniki so nastavljeni: Č. g. Fr. Hoenigman v Črni Vrh; č. g. Andr. Kalan v Predoslje; č. g. Ant. Jaklič v Metliko in č. g. Fr. Krek v Žire.

(Večerajšnja „Laibacherca“) ima na svoji prvi strani prav krepek odgovor nemškum listom (posebno „Wochenblattu“), ki si na vso moč prizadevajo kranjsko deželo, kar je predsednik njen g. baron Winkler, in Ljubljano, kar je njeno starešinstvo narodno, grditi in obrekovati pred svetom, ter naravnost pove, da tako pri-

zadevanje prihaja od politično propadlih ljudi, ki so vso veljavo zgubili. Prav tako, da se vladni list potegne za pravico in čast dežele in mesta, kajti nemčurski grdunski pisatelji si kar izmišljujejo in trosijo po listih škandale, o katerih tu živa duša nič ne vé. Dobro pri vsem tem je to, da taka pisarija prav nič ne izda in se tuje prav nič ne boje zahajati k nam, ker se jim z vsem dobro postreže, ne nagaja jim pa nihče ne. To bodo potrdile mnoge laške družine, ki so prišle v mesto in okolico na počitnice in se povsod sprehajajo varno kakor doma. — Prav dobra je končna opomba „Laibacherce“, da ljubljanski nemškutarji vendar ne bodo zahtevali od svojih dām, da bi rešile s črno-rudeče-rumenimi trakovi njihovo čast, ker tako zahtevanje vendar ni možko ali vitežko.

(Naša nemško-liberalna fakijska klika povsod propada.) V Ljubljani leži že od zadnjih volitev v poslednjih zdihljejih, tako, da po lastnem izreku „urtevtonskega“ lista „die deutsche Wacht“ za-njo ni zdravila, temuč nolens volens mora med staro šaro in „novi možje, nove moči“ naj jo nadomesté. Od kod? Na Dunaji so tudi vže sami nad sabo obupali in Madjare na pomoč poklicali. Madjari pa, kakor sicer Slovanom sovražni, brali so jim take levite, in take resnice v obraz povedali, kakoršne le kosmato nemško uho prenašati zamore. Ako levičarji v svoji abotnosti mislijo, tako pišejo mad. listi, da se bo madjarska vlada z dunajsko sprla, se močno motijo, in mi jih lahko zagotovimo, da bode poprej Turčin Rusu verjel, da mu je bil ves čas izvrsten prijatelj, kakor bomo mi verjeli, da ta ljubezen avstrijskih fakijskih kričavev iz odkritosrčja prihaja.

(Na ljubljanski grad) so v saboto pripeljali prave junake (topove), ki željno pričakujejo veselega dogodka, da ga bodo glasno svetu kranjskemu naznanovali.

(Kako je lahko človek mrtev, dasi ni umrl niti za boleznijo, niti za naglo smrtjo!) Kako se je čudil gosp. župnik A. V. v Šent-Vidu nad Ljubljano, ko je te dni dobil od prijateljev po pošti mu poslano izrezke iz „Laibacher Zeitung-e“, na katerih je bilo tiskano naznanilo okrajne sodnije ljubljanske, da je on umrl in mu je za kuratorja postavljen dr. M. v Ljubljani! Hudomušniki so pristavili temu sodnijskemu razglasu še črke „R. I. P.“ Gospod župnik se prime za glavo in ko se prepriča, da je vendar še živ, poišče si „Laibacherico“ samo, kjer res najde ono naznanilo tiskano. Pritoži se toraj pismeno in lastnoročno proti temu, da bi ga sodnija kar brez njegove volje razglašala za mrtvega, in čez nekoliko dni dobi od nje odpis, da se je to zgodilo po krivdi sodnijskega sluga, ter da se bo razglas na stroške njegove preklical. In res stoji v večerajšnji „Laibacherici“ prav mali preklic, da je g. župnik A. V. še živ, toraj ne potrebuje kuratorja. — Pravijo, da človek, kterege pred smrtjo proglasijo ljudje za mrtvega, potem še dolgo živi; kako dolgo bo živel toraj še le gospod župnik, ki ga je za za mrtvega razglasila celó sodnija! Mi mu želimo še mnogo let takega zdravja, kakoršnjega vživa zdaj.

Razne reči.

— Vabilo k slavnosti sedemdesetletnice dr. Franja vit. Miklošiča, ki se se bode vršila v nedeljo 2. septembra 1883 v Ljutomeru. — Vspored: I. Svečani uhod iz Kamenščaka v Ljutomer ob 10. uri; Ljutomer-

ski župan pozdravi goste. — II. Svečana maša. Služil jo bode ob 11. uri velečastni gospod profesor in zlatomašnik dr. Josip Muršec iz Gradea. — III. Po maši na javnem trgu v Ljutomeru: 1. D. Jenko: Molitev. 2. Pozdrav gosp. profesorja dr. Gregorja Krek-a iz Gradea. 3. Lichtenegger: Lepa naša domovina. 4. Hajdrih: Jadransko morje. 5. Slavnostni govor, govori gospod župnik Božidar Raič. 6. Nedved: Mili kraj. — IV. Vkupni obed pri gosp. Vavpotič-u. Med obedom poje se sledeče pesmi: 1. Nedved: Zvezna. 2. D. Jenko: Na morji. 3. Foerster: Slava Slovincem. 4. V. Klaič: Svračanje. 5. B. Ipavie: Vojaška. — V. Na večer veselica pri gosp. Vavpotič-u: 1. D. Jenko: Što čutiš. 2. Skraup: Staročeska. 3. B. Ipavie: Savska. 4. Vašák: Slovan. — Med točkami vsporeda svira godba. — Opomba. Zavoljo vožnje iz Ormoža v Ljutomer naj se gostje o pravem časi oglasijo pri gosp. Dr. Žizek-u v Ormoži, zavoljo vkupnega obeda pa pri g. Vavpotič-u v Ljutomeru. Godba bode svirala že zvečer pred svečanostjo in v ponedeljek po svečanosti. Slavnostni odbor.

— Iz Begunj, 27. avgusta. Danes pripeljali so semkaj za 6 let elegantno gospo — ženo orožniškega (žandarskega) stražmeštra v Gradeu. Oslepila je ljudi za malenkost 90.000 gold. in to večinoma plemstvo. Kjubu električni razsvetljava sleparji še vedno v temi ribijo.

— Iz toplie. Na Dobrno je do 26. avgusta prišlo 1006 topličarjev; izmed znancev so med zadnjimi: bivši banski namestnik gosp. pl. Vakanovic iz Zagreba, gosp. profesor Žitek iz Ljubna pa nadzornik posp. Gnad iz Trsta.

— Kolera v Egiptu pojemlje. V Kahiri jih od dne do dne manj pomrje, ravno tako v Aleksandriji.

Telegrami „Slovenca“.

Poreč, 28. avgusta. Deželni zbor je bil sklenjen z „evviva“-klici cesarju. Deželni glavar je v svojem končnem govoru izrazil obžalovanje o tem, da so se odstranili slovanski poslanci in izrekel upanje, da se bodo o prihodnjem zasedanji zopet složno vdeleževali delovanja.

Zagreb, 28. avgusta. Popoldne ob 3. uri in 40 minut je bil kratek, precej trd potres s podzemeljskim gromom. — Poslanci se bodo 6. septembra posve-tovali, kako se jim je ravnati o sedanjih razmerah.

Dunajska borza.

28. avgusta.

Papirna renta po 100 gld.	78	gl.	45	kr.
Sreberna „ „ „	79	„	10	„
4% avstr. zlata renta, davka prosta	99	„	60	„
Papirna renta, davka prosta	93	„	40	„
Ogerska zlata renta 6%	119	„	85	„
„ „ 4%	88	„	25	„
„ papirna renta 5%	86	„	85	„
Kreditne akcije	160	gld.	293	„
Akcije anglo-avstr. banke	120	gld.	109	„
„ avstr.-ogerske banke	887	„	—	„
„ Länderbanks	110	„	40	„
„ avst.-og. Lloyd v Trstu	646	„	—	„
„ državne železnice	316	„	—	„
„ Tramway-društva velj.	170	gl.	228	50
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	107	„	30	„
„ „ Ferdinandove sev.	105	„	—	„
4% državne srečke iz l. 1854	250	gl.	120	—
4% „ „ 1860	500	„	133	50
Državne srečke iz l. 1864	100	„	169	40
„ „ 1864	50	„	169	25
Kreditne srečke	100	„	172	75
Ljubljanske srečke	20	„	23	50
Rudolfove srečke	10	„	20	50
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.	103	„	—	„
London	119	„	80	„
Srebro	—	„	—	„
Ces. cekini	5	„	64	„
Francoški napoleond.	9	„	49 ¹ / ₂	„
Nemške marke	58	„	35	„

Duhoven v pokoji

dobi primerno službo v Čateži pri Zaplazu. Več o tem pové cerkveno predstojništvo v Čatežu, pošta Trebnje (Treffen). (2)